FÖRHANDLINGAR

vid

Svenska Filolog- och Historikermötet

i Göteborg den 19—21 Augusti 1912

utgifna genom

OTTO LAGERCRANTZ
Mötets generalsekreterare

WALD. ZACHRISSONS BOKTRYCKERI A.-B.
GÖTEBORG 1913

INNEHÅLL

det gifvetvis af utomordentlig betydelse att äga en *svensk* språkatlas. Måtte vi få den, innan det blir för sent!

[F. ö. hänvisas till nästa band af Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen, där utförligare redogörelse lämnas].

Sektionen för allmän, orientalisk och jämförande språkforskning.

Ordförande: professor Zetterstéen.

Kl. 10 f. m. Föredrag af professor *Evald Lidén* **Bidrag till armenisk ljud- och ordhistoria.**

I anslutning till en af föredraganden i Mechitharist-kongregationens i Wien festskrift »Huschardzan» (1912) publicerad afhandling sökte han ytterligare stödja ljud-utvecklingen ieu. *k̑u̯* till arm. *š* med ett antal nya exempel, nämligen:

šurǰ 'omkring': preuss. *sur-gi* 'ds.' (*sur-turs* 'ummelouf'; aflägsnare släkt med isl. *hverfa* m. m.); som biresultat af denna etymologi låter sig påvisa ett arm. »lokativ»-suffix *-ǰ* (ieu. **ghi*), som dessutom ingår dels i *xonǰ*, *verǰ*, *unǰ*, dels som kasussuffix i lok. *teɫvoǰ* (af *teɫi* 'ställe'), lok.-dat.-gen. *knoǰ* (af *kin* 'kvinna') o. s. v.;

šoɫ 'stråle, glans': av. *sūrəm* 'tidigt om morgonen' o. s. v.;

šaɫem 'fukta, smutsa; älta (lera)', *šaɫax* 'lera, gyttja, mur-bruk', (nyarm.) *šoɫikh* 'saliv': ags. *hwelian* 'suppurare', lit. *szvelnus* 'mjuk' m. m.; äfven *šaɫiɫ* 'cadaver' torde höra hit;

ščem 'hvissla, hväsa': lit. *szvȳk-szti* 'tala hväsande';

šiv 'bottensats af prässade drufvor': lat. *caenum*, *in-quināre*, lett. *svīnēt* 'smutsa ned', ir. *caonach* 'moras' m. m.;

šamb 'arundinetum': lit. *szveñdrai*, lat. *combretum*, isl. *hvǫnn*, — gemensamt ieu. underlag **k̑u̯en- k̑u̯on- k̑u̯n̥-*;

šurthn, pl. *šrthunkh* 'läppar', hvarom strax nedan.

Vidare sökte föredraganden visa, att de ieu. ljudförbindelserna *-ptr-* och *-qtr- (-qhtr-)* utvecklat sig till arm. *rth;* såsom stöd härför anfördes:

šorthem 'röfva, plundra': *šopem* 'ds.';

šurth-n, pl. *šrth-un-kh* 'läppar' (urspr. 'munöppningen' eller 'munhålan'): np. *suf-ra* 'analöppning', *suf-tan* 'borra hål', *sunb* 'hål, öppning', lit. *szumpis* 'groftarm', ry. *svepetŭ* 'vildbinas hål i träd', isl. *hváptr* 'käke', pl. 'mun' m. m.; — arm. *šurth-n* af **k̑u̯ŏp-tro-* med suffix *-tro-* såsom t. ex. i skr. *çnáptra-* 'mungipa';

morth '(afdragen) hud' af **moɡ̑-tro-*: arm. *merk* 'utan kläder, naken' af **meɡ̑-ro-* (: av. *mag-na-* 'naken');

marth ē 'det är möjligt, man kan' (*marth-ankh* 'hjälpmedel, utväg') af **măɡ̑h-tro-* : gr μᾱχανά́, got. *magan* o. s. v.

Slutligen föredrogs ett antal spridda armeniska etymologier, företrädesvis sådana fall, där armeniska ord finna stöd i germanska ord och kasta ljus öfver dessa:

hiuc-anim, aor. *hiuc-ay* 'tvina bort, täras, t. ex. af sjukdom': nsv. *sjuk*, ty. *siech* o. s. v.

loit-kh 'smädelse', *lutam* 'smäda': fsax. *luttil*, fht. *luzzil, liuzil* 'liten, ringa' (jfr. gr. λοιδορεῖν 'smäda': nsv. *liten* o. s. v.);

thuph 'buske, lummig gren': nsv. *tufva*, ags. *þūf* 'tofs', *þȳfel* 'buske', *geþūf* 'löfrik' o. s. v.; ieu. *tŭph-;*

thel 'tråd, varp i väf, sträng': ags. *þel-ma*, isl. *þjal-mi*, ir. *tailm* 'snara', gr. τολύπη 'garn, nystan' m. m.

ankan 'mortel': nht. *anke* 'mortel';

armanam (z-armanam, ənd-armanam) 'undra, förundra sig, beundra', *arman* 'θαῦμα, θάμβος': isl. *jǫrmun-gandr, -grund*, fsax. *irmin-sūl*, fgerm. *Ermanarix, Ermun-duri* o. s. v., lit. *ermis* 'missfoster, monstrum', *ermótis* 'uppföra sig underligt', lett. *erms* 'underlig företeelse';

khałem 1. 'samla, hopsamla', 2. 'rycka upp, ut, borttaga', *khał* spec. 'bortrensadt ogräs': fht. *gi-halōn* 'zusammenholen, sammeln,' nlt. *holen* 'rycka ut, t. ex. hårstrån', fsax. *halon*, ndl. *halen* 'rycka upp, rensa bort, t. ex. ogräs'; — hit torde också höra arm. *khil* 'hand' (jfr. för betydelsen t. ex. lit. *rankà* 'hand': *riñkti* 'samla');

auran 'hög af kärfvar', nyarm. *oray* (fornarm. **auray*) 'ds.' af **amr-* (såsom *aur* 'dag': ἦμαρ): gr. ἄμαλλα 'kärfve', isl. *korn-amstr* 'hög af kärfvar', *ǫmstr* 'Stak, oplagt Dynge';

zanganem, aor. *zangi* 'knåda, röra ihop, älta t. ex. lera' (af prefix *z-+*hang-*): skr. *pañka-* 'gyttja, lera', ty. *feucht* (ieu. **pn̥q-t̯o-*);

tapalem 'slå till jorden, slå ned, förgöra', med. 'falla, störta ned': nsv. *tappa*, isl. *tapa;*

lič 'insjö, träsk' (af **lēg̨-i̯o-*): eng. *lake* 'sjö', eng. dial. *latch* 'göl, träsk', isl. *løkr* 'bäck' (no. 'göl, träsk'), *leka* 'läcka', nsv. *lake* o. s. v.

Föredrag af professor *K. F. Johansson:* **Ariernas uppträdande i Mindre Asien och äldsta kultur.**

Det har länge varit det allmänna antagandet, att den äldsta indo-ariska kulturen, såsom den framträdde i de äldsta indiska litteraturminnesmärkena, nämligen de vediska skrifterna (Rigveda o. s. v.) för sin tillkomst vore att förlägga till omkring 1500—1200 f. Kr. f. I slutet på 1880 och början af 1890-talet framträdde emellertid en annan mening, bäst representerad genom Bonnerprofessorn Jacobis klara framställning, nämligen att den vediska kulturen är väsentligt äldre och att tillskrifva en tid, hvars terminus ante quem snarast vore 2500 år f. Kr. f., alltså i rundt tal omkring 3000 före vår tidräkning. I den med anledning häraf uppkomna vetenskapliga striden, utkämpad i facktidskrifterna, ställde sig bl. a. forskare som Barth, Bühler, Winternitz på Jacobis' sida,